

Livið upp til andan í stýriskipanalógini

Oddagrein

Í gjár vistu vit á, hvussu týðningarmikið tað er at fáa eitt breitt alment tjak um sjálvstýrisspurningin og framtíðar samband okkar á við Danmark. Eftir okkara tykki ger samgongan til sera klokt við at taka andstøðuna og her serliga javnaðarflokkurin við uppá ráð - ikki bert í einum aðalorðaskifti - men eisini longu nú fyrireikingarnar verða gjørdar. Tað má eisini vera rætti andin í stýrisskipanalógini, at tú vil geva máli- num so sakliga og breiða viðgerð, at tú tekur andstøðuna við í arbeiðið longu í fyrireikingini. Við ikki at gera tað, kann henda, at andstøðan í eini tingviðgerð heilt fer uppá bakbeinini, tí hon kennir seg svikna og ikki tikna við uppá ráð í nækrum.

MEN hinvegin má ein siga, at eitt nú tjóðveldisflokkurin og fólkaflokkurin og fyrri tað eisini sjálvstýrisflokkurin, hava allir líkasum gjørt sjálvstýrispolitikkinn hjá javnaðarflokkinum til sín egna. Tvs. at gingiðer burtur frá sjábbinum um loysing her og nú men er farið yvir til at tosa um ein sjálvstýrisutvikling yvir eitt so og so langt áramál. Tað var netup hetta, sum javnaðarflokkurin legði út við í sínum uppskoti um stjórnmálanevnd á sinni. Flokkurin valdi ikki at leggja seg fast uppá nakað ávíst, áðrenn allir flokkar høvdu havt møguleika at vera við til at evna eina framtíðar kós. Hetta var fyrri so vítt ærligt nokk, men taktiskt kann ein í dag siga, at hetta var skeið. Javnaðarflokkurin átti longu tað at havt givið silt boð uppá, hvussu sjálvstýrisutviklingurin skuldi siggja út. Nú hava hinir bara gjørt tað istaðin - uttan um javnaðarflokkinn.

SERLIGA sjónlig er nýggja kós tjóðveldisfloksins. Frá fyrr at hava tosað um loysing verður nú bráðliga tosað um eina møgulegan langan og liðiligan utvikling, sum skal skipast á ein siviliseraðan og demokratisk- an hátt. Ongin ivi er um, at nýggju og yngri kreftir í flokkinum hava innsæð, at tíðin er farn frá at brúka heldur óhepna og ikki sørt boomerangkenda loysing- arherðir, tað til at brúka eina heilt aðra og ikki so áleypandi terminologi. Hesum hava teir „gomlu“ í tjóðveldisflokkinum so venð noyðdir at góðtaka, og tað var kanska eisini júst ein av orsökunum til, at tað eydnaðist tjóðveldisflokkinum til síðsta val at sleppa undan at verða skýrdur sum flokkurin, ið vildi koyra landið út av tromini. Sum so má ein siga, at væl hevur verið telvað. Ja onkur hevur sagt, at tjóðveldis- menninir hava venð so mikið snildir, at teir hava yvirtikið „stolið“ ella um tú vil adopterað nakrar av intentionunum við sjálvstýrispolitikkinum hjá javnaðarflokkinum, evnað taðviðari til og latið í ein tjóðveldisham.

HÓAST tað sær so stórt og gott út - samgongu- skjalið - so trúgva vit ikki eina løtu uppá, at fólkaflokkurin ella sjálvstýrisflokkurin fara at vaða eins djúpt og tjóðveldisflokkurin, tá avtamar. Nógvar av veljarunum og stuðlunum hjá eitt nú fólkaflokkinum fara rætt og slætt ikki at loyva flokkinum at taka ov viðgongd stig. Tað er heldur eingin loyna, at hóast javnaðarflokkurin við núverandi formanni og ting- manning vil sjálvstýrisleiðina so ella so, so finnst tað kreftir í flokkinum, ið bera stóran ótta fyrri gongdini, og ikki minst ótta fyrri teimum meira „rabiati“ í tjóð- veldisflokkinum.

Javnaðarflokkurin hevur stórt 100 ára hátíðarhald fyrri Petur Mohr Dam, sála í august, og longu í september er landsfundur. Tí má roknað við, at flokkurin verður væl fyrireikaður bæði undan og til tað aðalorðaskifti, sum Hogni Hoydal nú leggur upp til. Hvussu sjálvstýrispolitikkurin hjá javnaðarflokk- um enn kemur at siggja út í smálutum, so eigur flokkurin at hava sum stevnu - ikki at vera imóti bara fyrri at vera imóti - men sakliga at vera við í viðgerðini av hesum máli - og roynd at gera sína ávirkan galdandi. Tí tey grundleggjandi virði, sum flokkurin stendur fyrri - sosialdemokratisku grundsjónarmiðini, eru so týðningarmikil og góð, at tey mugu ikki verða úthýst, tá framtíðar stóða Føroya verður stungin út í kortið. Vælfelðarsamfelagið Føroyar skal so ikki syndrast uppá bekostning av einum suverenum føroyskum stat. Hesi mugu fylgjast hond í hond. Tað er aðaltreytin.

Sosialurin

Viðmerking:

Nýhugsan takk!

Viðmerking til røðu hjá Jóannesi Eidesgaard, fólkatingsmanni

Sosialurin prentaði friggja- dagin 26.06.98 røðu, sum Jóannes Eidesgaard fólka- tingsmaður helt í Fólkat- inginum í sambandi við orð- skifti um stóðu Føroya í danska ríkinum. Tað er synd at siga, at fólkatingsmað- urin sigur nakað av týd- ingi um, hvussu hann ætlar at framtíðin skal siggja út. Tað mesta hann fær vundið seg upp til tykist vera, at tað sum skal gerast (hvat tað so er?) tað skal gerast ordiliga (hvussu vit so meta um tað?).

Eg ætlaði ikki at gera stórvegis viðmerkingar til røðuna sum heild, men eitt var, sum fall mær fyrri bróstið - eitt sum eg ikki haldi eigur at sleppa at standa ósvarað. Jóannes Eides- gaard sigur í røðu síni: »Et- hvert moderne demokrati bygger på de tre grundstø- ler: den lovgivende, den ud- øvende og den dømmende magt. Har man ikke disse, så får man svært ved at kalde sig et moderne demo- krati«.

Lagnutrúgv

Lát meg bara siga beinan- vegin, at eg haldi úttalilsíð hjá Jóannesi Eidesgaard bera boð um vantandi innlit í, hvat demokrati er. Úttal- ilsíð vísir, at Jóannes Eid- ard hevur eina evolutionist- iska samfelagsfatan, sum ikki skilir seg stórvegis frá vanligari konservatismu. Hetta undrar meg, tá hugsað verður um, at Jóannes er valdur í Fólkatingsið sum javnaðarformaður. Tað, sum eyðkendi og bar javnaðar- rørslna tá hon tók seg upp á sinni, var júst samfelags- lig nýhugsan og uppreistur imóti teirri fatan, at søgan ráddi sær sjálvari, og at eingin menning læt seg stýra. Javnaðarrørslna gjørdi upp við lagnutrúna.

Misskiljing

Tað er ein stór misskiljing at halda, at tað krevur eina samfelagsskipan, sum júst tað dansku, fyrri at kunna tosa um demokrati. Danska stýr- isskipanin er vaksin fram úr einaveldismentanini og dregur ein tungan av við sær, sum einki hevur við demokrati at gera. Triðtið av valdinum, sum Jóannes Eidesgaard nevniir í røðu síni, sum avgerdar fyrri at talast kann um moderna demokrati, hevur sín upp- runa í Ongland í 17. öld. Tað átti at verið óneyðugt at sagt, at Ongland var ikki demokratiskt tá. Triðtið av valdinum snúði seg um at

býta valdið ímillum kong, aðal og kirkju, soleiðis at hvørt teirra hevði silt sam- felagsøki at ráða yvir. Hetta varð gjørt til tess at sleppa undan stríði um hvør hevði myndugleikan tá avgerðir skuldu takast: Kongur tók stóðu í hernaðarmálium, að- alin stýrdi framleiðsluni og kirkjan ráddi fyrri, hvussu trúgvast skuldi. Allir trigg- ir myndugleikar framdu silt starv við harðari hond, og teir vardu eingi demokrat- isk rættindi. Eitt nú var revsing uttan rættargongd heilt vanlig og góðtíkin.

Nýhugsan takk!

At valds-tríbyti er við í donsku grundlógini, er so- statt ikki tekin um demo- kratiska fyrirmyndarligheit, men er harafurimóti eitt dømi um tann feudala arvin, sum danska stýrisskipanin er so full av. Eg haldi ikki tað er ov nógv at krevja, at vit føroyingar, á gáttini til sjálvstýri, fara at hugsa eitt

sindur sjálvir, í staðin fyrri, sum altíð, bara at gera sum tey gera aðrastaðni. Serliga haldi eg tað hevði verið hósandi, um føroyski Javnaðarflokkurin gekk á odda í kjakinum um mögu- ligar alternativar stýrisskip- anarløysnir, og soleiðis tók sín søguliga uppruna í álv- ara.

Annars haldi eg...

Serliga hósikligt hevði eg hildið tað verið, um Javnað- arflokkurin og Jóannes Eid- esgaard komu við nokrum hugskotum til, hvussu til ber at gera eina stýrisskipan, sum tryggjar, at fólkid fær ljóð og verður hoyrt eisini ímillum tal. Ein løtingsins umboðsmaður er dømi um eitt amboð, sum kann verða við til at tryggja, at vanlig borgararættindi ikki verða traðkað undir fót av al- mennum myndugleikum. Kanska Javnaðarflokkurin tók stig til at fáa ein slíkan settan. Ella skulu vit heldur

Jóannes N. Dalsgaard

sita hendur í favn og bara bíða eftir hvat søgan fer at bjóða?

Hoyvík 29.06.1998
Jóanes N. Dalsgaard

Hotel Føroyar
Tlf. 317500
Hotellið
við útsyninum

Vikuskiftistilboð
Fríggja-, leygar- og sunnudag

Gist eina nátt á fyrstafloks kamari við øllum hentleikum.
Morgunmatur íroknaður.

Matstovan borðreiðir við 3 rættum.

Kostnaður fyrri hvønn á dupultkamari
kr. 400,-
Eyka fyrri einakamar kr. 100,-

(avmarkað pláss)

Altíð vælkomin á

Hotel Føroyar

Tlf. 317500

